

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผ้าใยกล้วย

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมผ้าใยกล้วยที่ทอด้วยที่พื้นบ้านหรือที่กระทก โดยใช้เส้นใยกล้วยและเส้นด้ายใยธรรมชาติหรือเส้นด้ายใยประดิษฐ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมกัน

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ผ้าใยกล้วย หมายถึง ผ้าที่ได้จากการทอโดยใช้เส้นใยกล้วยเป็นส่วนประกอบหลัก อาจใช้เส้นด้ายใยธรรมชาติหรือเส้นด้ายใยประดิษฐ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมกันเป็นส่วนประกอบด้วยก็ได้ ทอด้วยเทคนิคแบบต่าง ๆ เช่น ลายขัดพื้นฐาน ขิด จก
- ๒.๒ เส้นใยกล้วย หมายถึง เส้นใยที่ได้จากการนำกากกล้วยที่มีอายุเหมาะสม โดยนำมาแยกเส้นใยด้วยการลอกไส้ด้านในออก แยกด้วยความร้อน แยกด้วยเครื่องจักร หรือหมักด้วยวิธีธรรมชาติ ทำให้เส้นใยกล้วย เหนียว นุ่ม ไม่ขาดง่าย อาจฟอกสีหรือย้อมสี และนำไปผ่านกรรมวิธีป้องกันเชื้อรา
- ๒.๓ เส้นด้ายใยธรรมชาติ หมายถึง เส้นด้ายที่ได้จากใยธรรมชาติของพืชหรือสัตว์ เช่น เส้นด้ายฝ้าย เส้นไหมแท้
- ๒.๔ เส้นด้ายใยประดิษฐ์ หมายถึง เส้นด้ายที่ได้จากการสังเคราะห์และดัด

๓. วิธีดู

- ๓.๑ เส้นด้ายที่ใช้ทอผ้าใยกล้วย แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ
- ๓.๑.๑ เส้นใยกล้วย
 - ๓.๑.๒ เส้นด้ายใยธรรมชาติ
 - ๓.๑.๓ เส้นด้ายใยประดิษฐ์
- ๓.๒ สีที่ใช้อย้อมเส้นด้ายที่ใช้ทอผ้าใยกล้วยและย้อมใยกล้วย แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ
- ๓.๒.๑ สีธรรมชาติ
 - ๓.๒.๒ สีสังเคราะห์

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

๔.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งผืน ลวดลายเด่นชัด เส้นด้ายชัดเจนทั้งตามแนวเส้นด้ายยืนและแนวเส้นด้ายพุ่ง รอยต่อเส้นด้ายต้องแนบเนียน และไม่ปรากฏข้อบกพร่องให้เห็นชัดเจน เช่น สีและเนื้อผ้าไม่สม่ำเสมอ ลายผิดหรือไม่ต่อเนื่อง รอยหนาหรือบาง มีรอยเปื้อน รอยเส้นด้ายตึง ขาด หย่อน หรือเป็นบ่วงผ้าเป็นร่อง รู หรือมีรอยแยก ริมผ้าเสีย ส่วนข้อบกพร่องอื่นๆ อันเกิดจากกรรมวิธีการทำด้วยมือต้องมีน้อยที่สุดและเป็นที่ยอมรับได้

๔.๒ เอกลักษณะ

ต้องมีลักษณะเฉพาะของผ้าใยกล้วย คือ

๔.๒.๑ ต้องมีเส้นใยกล้วยเป็นส่วนประกอบหลัก

๔.๒.๒ ชนิดลวดลาย หากมีลักษณะตรงกับลวดลายผ้าตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าชนิดใดให้นำเอกลักษณ์ของลวดลายตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวกับผ้าชนิดนั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์

เมื่อตรวจสอบตามข้อ ๔.๑ แล้ว ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบแต่ละคนต้องไม่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งไม่ผ่าน

๔.๓ ชนิดเส้นด้ายที่ใช้ทอ

ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๔.๔ ความกว้างและความยาว

ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๔.๕ สี

ต้องไม่ปรากฏรอยของเส้นใยกล้วยที่ย้อมสีหรือเส้นด้ายติดสีหรือจากเส้นด้ายอื่นที่อยู่ติดกันอันเนื่องมาจากสีตกหรือสีซึมเข้ามาผสมกันจนเกิดเป็นอีกสีหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด

๕. การบรรจุ

๕.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผ้าใยกล้วยในภาชนะที่สะอาด แห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผ้าใยกล้วยได้

๖. เครื่องหมายและฉลาก

- ๖.๑ ที่ฉลากหรือหีบห่อผ้าใยกล้วยทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้อย่างชัดเจน
- (๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ผ้าใยกล้วย ผ้าทอใยกล้วย
 - (๒) ชนิดลวดลาย (ถ้ามี)
 - (๓) ชนิดเส้นด้ายที่ใช้ทอ
 - (๔) ความกว้างและความยาว
 - (๕) กรรมวิธีใช้ธรรมชาติให้ระบู่
 - (๖) เดือน ปีที่ทำ
 - (๗) ชื่อแนะนำในการดูแลรักษา
 - (๘) ชื่อผู้ทำหรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

- ๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผ้าใยกล้วยที่ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน
- ๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้
- ๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เอกลักษณ์ ความกว้างและความยาว การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๑ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๔.๒ ข้อ ๔.๔ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าผ้าใยกล้วยรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - ๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบชนิดเส้นด้ายที่ใช้ทอและสี ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๑ ตัวอย่าง โดยตัดตัวอย่างให้มีความกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ความยาวตลอดหน้าผ้า เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๓ และข้อ ๔.๕ จึงจะถือว่าผ้าใยกล้วยรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน
- ตัวอย่างผ้าใยกล้วยต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าผ้าใยกล้วยรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไปและเอกลักษณ์

ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบผ้าใยกล้วยอย่างน้อย ๓ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและโดยอิสระ ผลการตรวจสอบของแต่ละลักษณะให้ตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น

๘.๒ การทดสอบชนิดเส้นด้ายที่ใช้ทอ

ให้แยกที่เป็นเส้นด้ายยีน และเส้นด้ายพุ่งออกจากกัน แล้วนำไปเผาด้วยเปลวไฟ

๘.๒.๑ เส้นใยกล้วย เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อใส่เส้นใยกล้วยเข้าไปในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟอย่างรวดเร็ว
- (๒) ถ่านุ่มมีสีเทาอ่อน
- (๓) กลิ่นคล้ายกระดาษไหมไฟ

๘.๒.๒ เส้นด้ายใยธรรมชาติ (ยกเว้นเส้นไหมแท้) เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อนำเส้นด้ายใยธรรมชาติเข้าไปใกล้เปลวไฟ เส้นด้ายจะไม่หดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นด้ายใยธรรมชาติเข้าไปในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟและลุกอย่างช้า ๆ
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นด้ายใยธรรมชาติออกจากเปลวไฟ ไฟยังคงลุกอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ถ่านมีสีขาวถึงเทา
- (๖) กลิ่นคล้ายกระดาษไหมไฟ
- (๗) ปุยของถ่านเบา ถ้าเป่าจะฟุ้งกระจาย

๘.๒.๓ เส้นด้ายไหมแท้ เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อนำเส้นไหมแท้เข้าไปใกล้เปลวไฟ เส้นไหมจะหดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นไหมแท้เข้าไปในเปลวไฟ เส้นไหมจะลุกติดไฟอย่างรวดเร็ว
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นไหมแท้ออกจากเปลวไฟ ไฟจะดับ
- (๕) ถ่านมีลักษณะเป็นก้อนกลมคล้ายลูกปัด มีสีน้ำตาลไหมถึงน้ำตาลไหม
- (๖) กลิ่นคล้ายขนหรือเส้นขนไหมไฟ
- (๗) ปุยของถ่านแข็งแต่เปราะ เมื่อใช้มือบีบจะแตกง่าย

๘.๒.๔ เส้นด้ายใยประดิษฐ์ (ยกเว้นดิน) เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อนำเส้นด้ายใยประดิษฐ์เข้าไปใกล้เปลวไฟ เส้นด้ายจะหดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นด้ายใยประดิษฐ์เข้าไปในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟได้รวดเร็วกว่าเส้นด้ายใยธรรมชาติ และเส้นไหมแท้
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นด้ายใยประดิษฐ์ออกจากเปลวไฟ ไฟยังคงลุกอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ถ่านมีสีน้ำตาลถึงน้ำตาลไหม
- (๖) กลิ่นเป็นสารเคมี
- (๗) ถ่านแข็งบีบไม่แตกหัก

๘.๓ การทดสอบความกว้างและความยาว
ให้ใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม

๘.๔ การทดสอบสี
นำตัวอย่างผ้าทอใยกล้วยแช่ในน้ำเปล่าประมาณ ๑๕ นาที ที่อุณหภูมิห้อง แล้วนำขึ้นมาตรวจพินิจ

๘.๕ การทดสอบการบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก
ให้ตรวจพินิจ
